

DET TALTE ORD GÆLDER
Samråd den 3. september 2013

**Taleseddel til FOU samrådsspørgsmål AH
vedrørende tre maritime udbud ved Forsvarets Materieltjeneste
torsdag den 3. september 2013**

Taleseddel (ver. 5 af 2. september 2013)

FOU samrådsspørgsmål AH

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Troels Lund Poulsen (V) og Lene Espersen (KF).

Ministeren bedes kommentere de udbudssager hos Forsvarets Materieltjeneste, der omtales i artiklen "Gav ulovlige ordrer for millioner" på Søndagsavisens hjemmeside den 21. juni 2013 og samtidig bedes ministeren redegøre for, hvorledes de sager der beskrives i artiklen, er blevet håndteret, om ministeren mener, håndteringen er foregået korrekt og hvad ministeren vil gøre fremadrettet for at sikre, at denne type sager om ulovligt udbud ikke gentager sig.

Besvarelse af samrådsspørgsmål AH

Det spørgsmål, som er stillet til mig, lyder:

- "Ministeren bedes kommentere de udbudssager hos Forsvarets Materieltjeneste, der omtales i artiklen "Gav ulovlige ordrer for millioner" på Søndagsavisens hjemmeside den 21. juni 2013 og samtidig bedes ministeren redegøre for, hvorledes de sager der beskrives i artiklen, er blevet håndteret, om ministeren mener, håndteringen er foregået korrekt og hvad ministeren vil gøre fremadrettet for at sikre, at denne type sager om ulovligt udbud ikke gentager sig."
- Som led i besvarelsen, vil jeg indledningsvis redegøre for de tre udbudssager, som Søndagsavisen omtalte i den nævnte artikel på deres hjemmeside den 21. juni i år.
- De tre omtalte udbudssager omhandler:
 1. Indgåelse af en aftale om vedligeholdelse af Søværnets Standardfartøjer.
 2. Indgåelse af aftale om vedligeholdelse af Marinehjemmeværnsfartøjer.
 3. Indgåelse af aftale om ombygningsarbejder på dykkerfartøjet "SØLØVEN".

- I sagen vedrørende aftale om vedligeholdelse af Søværnets Standardfartøjer hævdes det i artiklen, at den rammeaftale, der udgør vedligeholdelseskontrakten, blev tildelt direkte til værftet Danish Yacht A/S uden, at den havde været i udbud. Det hævdes endvidere, at rammeaftalens længde på 10 år er i strid med EU's udbudsregler, idet det anføres, at en rammeaftale højst må løbe 4 år.
- Forsvaret har oplyst, at vedligeholdelsesaftalen indgik som en option i relation til den leverancekontrakt, som det daværende Søværnets Materielkommando indgik i september 2004 med Danish Yacht A/S om levering af seks Standardfartøjer af typen Mk. I til søværnet. Kontrakten med Danish Yacht A/S blev indgået efter afholdelsen af et "nationalt udbud".
- Forsvaret oplyser, at Forsvarets Materieltjeneste i december 2009 indgik en vedligeholdelsesaftale med Danish Yacht A/S for perioden 2010 til 2017.
- Kammeradvokaten har vurderet sagen og anfører, at der ikke er grundlag for at konkludere, at optionen fra september 2004 vedrørende indgåelse af en rammeaftale for en periode udover fire år var i strid med de dagældende regler.
- Kammeradvokaten vurderer tillige, at det forhold, at optionsperioden blev udskudt, ikke giver grundlag for at konkludere, at der er sket en ændring af kontrakten, idet udskydelsen er sket på et sagligt grundlag.
- Imidlertid vurderer Kammeradvokaten, at den ændring i vedligeholdelsesmønstret - der blev indført i den rammeaftale, der blev indgået i december 2009, hvor eftersyn nu gennemføres for **hver 2½ år** i stedet for eftersyn **hvert år - kan være** en så markant ændring af grundlæggende vilkår om ydelsens indhold, at det overskrider grænserne for det tilladelige omfang af allerede udbudte kontrakter.

- På den baggrund oplyser forsvaret i starten af august måned 2013, at dette forhold har givet anledning til, at Forsvarets Materieltjeneste vil opsige aftalen med 6 måneders varsel, jf. kontraktens bestemmelser herom, med henblik på fornyet udbud af vedligeholdelsesopgaven, da Forsvarets Materieltjeneste ikke har været i stand til at dokumentere, at ændringen ikke er væsentlig jf. daværende retspraksis.
- Forsvaret oplyser, at dette gøres for at fjerne den anførte **usikkerhed** om, at ændringen af vedligeholdelsesmønstret er en så stor ændring, at vedligeholdelsesopgaven ideelt set skulle have været sendt i fornyet udbud.

oo0oo

- I sagen vedrørende aftale om vedligeholdelse af Marinehjemmeværnsfartøjer, er der i Søndagsavisens artikel fremført påstand om, at Faaborg Værft ikke fik tildelt en rammeaftale for vedligeholdelse af Marinehjemmeværnsfartøjer, selvom værftet havde afgivet det **billigste** tilbud.
- Som årsag hertil blev anført, at Faaborg Værft var blevet fravalgt af en indflydelsesrig og højtstående person ved Forsvarets Materieltjeneste af usaglige og uretmæssige grunde.
- Forsvarets Materieltjeneste udbød i september 2011 en 4-årig rammeaftale for denne vedligeholdelse af Marinehjemmeværnsfartøjerne. Udbuddet blev gennemført i overensstemmelse med daværende dansk praksis om gennemførelse af nybygninger og vedligeholdelse af skibe og fartøjer til militært formål ved dansk værft.
- Det oplyses endvidere, at Forsvarets Materieltjeneste ønskede at indgå en samlet aftale, hvor alle marinehjemmeværnets 30 fartøjer vedligeholdes på **ét værft**, da det af administrative, logistiske og økonomiske årsager blev vurderet at være mest fordelagtigt.

- Forsvaret oplyser, at som det foreligger for Forsvarskommandoen, så går Faaborg Værft A/S kritik i Søndagsavisen på, at værftet afgav det billigste tilbud på 19,5 mio. kr., som derved lå under det næstbilligste tilbud fra Søby Værft på 19,9 mio. kr. Priserne i de to bud, hvor Faaborg Værfts bud alene omfattede vedligeholdelse af 25 fartøjer mod Søby Værft bud, som omfattede vedligeholdelse af 30 fartøjer, er justeret til sammenligneligt niveau og omfatter således for Faaborg Værfts vedkommende en simuleret pris for alle 30 fartøjer.
- Forskellen i pris var så lille, at Søby Værft opnåede flest point i den samlede evaluering ud fra de samlede evalueringsparametre. Søby Værft garanterede således, at værftet kunne håndtere samtlige 30 fartøjer om året, hvor Faaborg Værft kun kunne håndtere 25 fartøjer årligt.
- Forsvarets Materieltjeneste konkluderede derfor i overensstemmelse med evalueringens resultat, at det økonomisk mest fordelagtige tilbud var afgivet af Søby Værft baseret på en samlet vurdering af fire evalueringsparametre, og at Søby Værft på den baggrund blev tildelt kontrakten.
- Forsvaret oplyser, at den ledende medarbejder, der i Søndagsavisens artikel hævdes at ville give Faaborg Værft en lærestreg, ikke har taget beslutningen om tildelingen af kontrakten til Søby Værft. Den blev derimod taget af chefen for Forsvarets Materielplanlægning.
- Forsvaret oplyser videre, at Forsvarets Materieltjeneste beklager, at den interne mailkorrespondance, der refereres til i Søndagsavisens artikel, kan efterlade indtryk af, at Forsvarets Materieltjeneste havde til hensigt at foretage tildeling af kontrakten på vedligeholdelse af Marinehjemmeværnets fartøjer ud fra andet end objektive og udbudsretligt korrekte forhold.
- Jeg vil gerne understrege, at det for mig er helt afgørende, at der ikke kan rejses tvivl om, at udbud alene tildes ud strengt faglige og saglige grunde. Med så mange udbud som Forsvarets Materieltjeneste årligt håndterer, kræver det et væsentligt ledelsesmæssigt fokus. Og jeg har derfor også

noteret mig, at man i forlængelse af den rejste tvivl, har indskærpet, at formuleringer, tone og ordvalg i den interne mailkorrespondance alene bør omfatte faglige forhold, og at personlige subjektive forhold således ikke bør indgå heri.

- Jeg er bekendt med, at chefen for Forsvarets Materieltjeneste i går har været i kontakt med Faaborg Værft, hvor der er aftalt et møde på værftet den 2. oktober i år med det formål bl.a. at drøfte samarbejdsrelationer mellem værftet og materieltjenesten. Det hilser jeg velkomment.
- Forsvaret oplyser endvidere, at Forsvarets Materieltjeneste har bedt Kammeradvokaten se på den udbudsmæssige side af sagen. Kammeradvokaten anfører, at der er ikke grundlag for at konkludere, at der skulle være sket overtrædelse af hverken gennemsigtigheds- eller ligebehandlingsprincippet.

oo0oo

- I sagen vedrørende aftale om ombygningsarbejder på dykkerfartøjet "SØLØVEN" fremgår det af Søndagsavisens artikel, at Forsvarets Materieltjeneste i forbindelse med det første udbud lagde 14.500 timer oven i de indkomne tilbud. Det betød, at Faaborg Værft gik glip af ordren, selvom virksomheden havde det billigste tilbud. Det fremgår endvidere, at Assens Værft blev erklæret som vinder af udbuddet selvom de ikke havde den fornødne miljøgodkendelse til glasfiberarbejde.
- Forsvaret oplyser, at Forsvarets Materieltjeneste den 1. august 2008 gennemførte et nationalt udbud vedrørende ombygning af fartøjet SØLØVEN til dykkerskib.
- Forsvaret oplyser endvidere, at Forsvarets Materieltjeneste valgte at trække det første udbud tilbage på grund af en klage fra Faaborg Værft. I klagen, der blev indbragt til Klagenævnet for udbud, fremførte Faaborg Værft, at Forsvarets Materieltjeneste havde handlet i strid med de grundlæggende EU-udbudsretlige principper om ligebehandling og gennemsigtighed.

tighed ved at tildele kontrakten til en tilbudsgiver, der ikke havde de fornødne miljøtilladelser.

- Forsvaret oplyser, at sagen aldrig kom til afgørelse i Klageretten for Udbud, fordi materieltjenesten som nævnt annullerede udbuddet.
- Forsvarets oplyser videre, at Forsvarets Materieltjeneste i maj 2010 gennemførte et nyt nationalt udbud af ombygningsopgaven af fartøjet SØLØVEN. Ved dette udbud blev Faaborg Værft valgt som vinder og tildelt kontrakten.
- Forsvarets Materieltjeneste har også bedt Kammeradvokaten vurdere sagen.
- Kammeradvokaten vurderer i den forbindelse, at det utvivlsomt var rigtigt at annullere det først påbegyndte udbud henset til overtrædelsen af gennemsigtighedsprincippet. Endvidere konkluderer Kammeradvokaten sammenfattende, at der ikke er grundlag for kritik af udbud nummer 2.
- Forsvaret oplyser, at det ligeledes er deres vurdering, at det opfølgende udbud på ombygning af SØLØVEN vurderes at overholde nuværende udbudsretlige grundlag.

oo0oo

Forsvaret oplyser sammenfattende, at man vurderer, at Forsvarets Materieltjeneste umiddelbart har reageret i de nævnte udbudssager ved dels at korrigere de fejl, som berettiget er blevet påpeget, dels ved at følge Kammeradvokatens anbefalinger.

oo0oo

- Jeg vil nu gå over til at svare på den del af samrådsspørgsmålet, der går på, om jeg mener håndteringen af de tre sager er foregået korrekt, og hvad jeg vil gøre for fremadrettet at sikre, at udbudsforretninger i forsvaret foregår korrekt.

- Jeg noterer mig forsvarets håndtering af de tre nævnte udbudssager, herunder også, at Forsvarets Materieltjeneste har valgt også at bede Kammeradvokaten se på de tre nævnte sager og på den måde få en udenforståendes vurdering af sagerne.
- I forhold til hvordan jeg fremadrettet vil sikre, at udbudsforretninger foregår korrekt, vil jeg gerne starte med at fastslå, at forsvaret som enhver anden offentlig institution naturligvis skal overholde gældende udbudsregler.
- Forsvaret oplyser, at der sker en række tiltag på det udbudsretlige område i Forsvarets Materieltjeneste, herunder at der bl.a. fokuseres på den fortsatte udvikling af udbudsretten.
- EU-regulering har fået en stadig større betydning på området. Blandt andet har EU indført et indkøbsdirektiv (Direktiv nr. 2009/81/EF) for forsvars- og sikkerhedsmateriel og tjenesteydelser – det såkaldte 'forsvars- og sikkerhedsdirektiv' eller blot 'forsvarsdirektivet'. Direktivet blev implementeret i dansk ret i august måned 2011.
- Forsvaret oplyser i den forbindelse, at Forsvarets Materieltjeneste har arbejdet målrettet på at implementere de nye udbudsregler. Der er endvidere arbejdet målrettet på at tilsikre overholdelse af gældende udbudsregler og praksis generelt, således at både regelgrundlag og processer overholdes. Der er i den forbindelse også iværksat et arbejde med at følge op på, om regler og processer overholdes - det vi på nydansk kalder controlling.
- Forsvarsministeriets Interne Revision har i 2012 overordnet gennemgået udbudsområdet ved Forsvarets Materieltjeneste.
- I den forbindelse er udbudsområdet samlet set generelt vurderet tilfredsstillende af revisionen.
- Forsvarsministeriets Interne Revision bemærker endvidere, at Forsvarets Materieltjenestes arbejde med implementering og sikring af korrekt brug af det nye Forsvarsdirektiv frem til revisionens afslutning medio 2012 har

været meget tilfredsstillende og medvirker til at sikre, at reglerne overholdes i forbindelse med udbudsforretninger.

000000000

- Jeg har desuden noteret mig, at Forsvarets Materieltjeneste har offentliggjort en større redegørelse om udbud. Jeg syntes, at det er godt, at man har valgt at offentliggøre redegørelsen.
- Som det blandt andet fremgår af redegørelsen, køber forsvaret årligt ind for et meget stort beløb, og der må ikke herske nogen tvivl om, at når forsvaret køber ind, skal det foregå efter alle spillets regler. Forsvaret skal være en god, men også fuldstændig fair og gennemsigtig, købmand.
- Jeg er glad for, at Forsvarets Materieltjeneste har gennemgået alle materieltjenestens indkøb for 2012, og jeg kan konstatere, at forsvaret overordnet bevæger sig i den rigtige retning. Desværre viser redegørelsen for 2012 også, at der har været en række sager, hvor der kan rejses tvivl om, hvorvidt alle udbudsregler er blevet fulgt. Det skal der styr på.
- Derfor har jeg bedt forsvarschefen om, at forsvaret - i samarbejde med Kammeradvokaten – gennemgår hver enkelt sag, hvor der kan være tvivl om, hvorvidt indkøbsprocessen er foregået efter reglerne.
- Herudover noterer jeg mig, at der ved Forsvarets Materieltjeneste allerede er iværksat initiativer for at minimere risikoen for fejl ved fremtidige indkøb. Dette arbejde forstærkes nu yderligere ved at følge Kammeradvokatens anbefalinger om at styrke indkøbsstaben ved Forsvarets Materieltjeneste og sørge for, at der er klare instrukser og retningslinjer, når forsvaret køber ind.
- Med dette afslutter jeg min besvarelse af samrådsspørgsmålet.